

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

№ 8/2013

гр. София, 7 май 2014 г.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска и Търговска колегия, в съдебно заседание на 10 април 2014 год. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
ПРЕДСЕДАТЕЛ на Гражданска колегия:
КРАСИМИР ВЛАХОВ

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
ПРЕДСЕДАТЕЛ на Търговска колегия:
ТАНЯ РАЙКОВСКА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ: ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА
ТАНЯ МИТОВА
ТАТЯНА ВЪРБАНОВА
ПЛАМЕН СТОЕВ
БОЙКА СТОИЛОВА
ДАРИЯ ПРОДАНОВА

ЧЛЕНОВЕ:

1. РОСИЦА КОВАЧЕВА	14. СВЕТЛА ЦАЧЕВА
2. ЛИДИЯ ИВАНОВА	15. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ
3. ЖАНИН СИЛДАРЕВА	16. ЛЮБКА БОГДАНОВА
4. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА	17. РАДОСТИНА КАРАКОЛЕВА
5. ВАНЯ АЛЕКСИЕВА	18. ВЕСКА РАЙЧЕВА
6. ТЕОДОРА НИНОВА	19. МАРИЯ СЛАВЧЕВА
7. НАДЯ ЗЯПКОВА	20. ЗЛАТКА РУСЕВА
8. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА	21. ДИЯНА ЦЕНЕВА
9. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА	22. МАРИЯ ИВАНОВА
10. СТОИЛ СОТИРОВ	23. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА
11. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	24. МАРИАНА КОСТОВА
12. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА	25. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА
13. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ	26. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА

27. МАРИО ПЪРВАНОВ	44. ОЛГА КЕРЕЛСКА
28. ЕМИЛ МАРКОВ	45. ЗОЯ АТАНАСОВА
29. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА	46. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ
30. ЕМИЛ ТОМОВ	47. ВЕСЕЛКА МАРЕВА
31. АЛБЕНА БОНЕВА	48. БОРИС ИЛИЕВ
32. СВЕТЛА ДИМИТРОВА	49. БОНКА ЙОНКОВА
33. БОНКА ДЕЧЕВА	50. БОЯН ЦОНЕВ
34. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА	51. ИРИНА ПЕТРОВА
35. ЖИВА ДЕКОВА	52. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА
36. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА	53. РОСИЦА БОЖИЛОВА
37. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА	54. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ
38. ТОТКА КАЛЧЕВА	55. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ
39. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА	56. КОСТАДИНКА НЕДКОВА
40. ВАСИЛКА ИЛИЕВА	57. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА
41. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА	58. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА
42. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА	59. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА
43. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА	60. ЛЮБКА АНДОНОВА

при участието на секретаря Борислава Лазарова
постави на разглеждане тълкувателно дело № 8 по описа за 2013 г. на
Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия
докладвано от съдия Владимир Йорданов

Делото е образувано с разпореждане на Председателя на Върховния касационен съд от 30.10.2013 г. на основание чл.128,ал.1 ЗСВ по предложение от Заместник-председателите и ръководители на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд за приемане на тълкувателно решение от Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на ВКС по следните спорни правни въпроси, свързани със спирането на граждански и търговски дела поради образувано тълкувателно дело пред ВКС:

1. В кой стадий на производството същото подлежи на спиране поради образувано тълкувателно дело пред ВКС по въпрос от обуславящо за спора значение.

2. Подлежи ли на обжалване определението за спиране на производството поради образувано тълкувателно дело пред ВКС по въпрос от обуславящо за спора значение.

Общото събрание на съдиите от гражданска и търговска колегия на Върховния касационен съд (ОСГТК на ВКС), за да се произнесе по поставените правни въпроси, съобрази следното:

По първи въпрос:

В предложението за образуване на тълкувателно дело този въпрос е уточнен с подвъпроса пред коя инстанция е допустимо спиране на делото на посоченото основание – само пред ВКС или и пред по-ниските по степен

съдилища, тъй като по същество противоречивата практика е формирана именно при проверка на законността на постановено от по-ниски по степен съдилища спиране.

По този въпрос някои съдилища считат, че при образувано тълкувателно дело пред Върховния касационен съд по въпрос, който обуславя отнесен до правораздавателен орган правен спор, съдебното производство могат да спират както Върховният касационен съд, така и съдилищата, разглеждащи спора по същество. Съображенията са, че по този начин се предотвратява възможността бъдещото съдебно решение да бъде атакувано като постановено в противоречие с практиката на ВКС по съответния правен въпрос. В актовете, застъпващи това становище, спирането на производството пред инстанциите по същество се обосновава с приложението на чл.229,ал.1,т.4 или т.7 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

Други съдилища поддържат становище, че наличието на висящо тълкувателно дело не е основание за спиране на производството пред първоинстанционния и въззивния съд. Спиране може да бъде постановено само от касационната инстанция, която осъществява правомощието си по чл.124 от Конституцията на Република България да уеднаквява съдебната практика и в рамките на самото касационно производство, в което се разглежда конкретен гражданскоправен спор между конкретни гражданскоправни субекти. Според придържащите се към това становище съдилища, спирането се осъществява на основание чл.292 ГПК.

Общото събрание на съдиите от гражданска и търговска колегия счита за правилно второто становище.

Спирането на производството по отнесен до съда за разрешаване правен спор може да бъде осъществено само на изрично предвидените в закона основания. Актът, с който се постановява спиране, забавя развитието на гражданското съдопроизводство, поради което основанията за спиране са изчерпателно предвидени в закона.

Спирането на производството по чл.229,ал.1,т.4 ГПК се разглежда в теорията като процесуална пречка за надлежното упражняване на правото на иск. Счита се, че това основание за спиране е налице, когато има висящ процес относно друг спор, който е преюдициален за този, по който производството се спира. Преюдициален е този спор, по който със сила на пресъдено нещо ще бъдат признати или отречени права или факти, релевантни за субективното право по спряното производство. Образуваното пред Общо събрание на една от колегии или на двете колегии на Върховния касационен съд тълкувателно дело няма за предмет конкретен правен спор. По него трябва да бъде дадено задължително тълкуване на съдържанието на закона, а не да бъде признато или отречено едно твърдяно право. Поради това не може да се приеме, че тълкувателно дело, образувано пред Върховния касационен съд, съставлява такова друго дело, решението по което ще има значение за правилното решаване на спора по смисъла на чл.229,ал.1,т.4 ГПК.

До приемането на новия ГПК (в сила от 01.03.2008 г.) в практиката не е имало колебания, че образуването на тълкувателно дело пред ВКС не е основание за спиране на производството по висящите дела, в които съдилищата трябва да отговорят на въпроса, който предстои да бъде изтълкуван. В

действащия ГПК, предвид възприетата от него различна концепция за значението на касационното производство и предпоставките за осъществяването му, бе предвидена изрична уредба за преодоляване на противоречива практика между отделни състави на ВКС. Това произтича от обстоятелството, че решенията, в които се дава отговор на въпрос, по който касационното обжалване е допуснато, трябва да бъдат съобразявани от първоинстанционните и въззивните съдилища относно даденото в тях тълкуване по този въпрос. Целта е ВКС да може да осъществява пълноценно конституционно възложената му функция за уеднаквяване на съдебната практика на инстанциите по същество. Затова действащият процесуален кодекс урежда касационното обжалване като централизиран способ за контрол на невлезли в сила съдебни решения, а касационния съд - като съд по защита на законността. Отчитайки обаче възможността от противоречива практика между отделните състави на ВКС, с разпоредбата на чл.292 ГПК законодателят ги задължава при констатиране на такава да предложат на общото събрание на съответната колегия или на двете колегии да издадат тълкувателно решение по противоречиво разрешавания въпрос и да спрат производството по делото. Спирането не е въпрос за преценка на състава, констатирал по реда на чл.292 ГПК противоречивата практика – той е длъжен да го постанови, ако реши да сезира съответното общо събрание.

Отделните състави на ВКС, пред които същият въпрос бъде поставен впоследствие, също са задължени по реда на чл.292 ГПК да констатират наличието на противоречива практика, да предложат на съответното общо събрание да издаде тълкувателно решение за уеднаквяването ѝ и да спрат производството по делото. Обстоятелството, че друг състав на ВКС преди тях е констатирал същото противоречие, не освобождава останалите състави на ВКС от императива на чл.292 ГПК. Повторно сезиране на съответното общо събрание по същия въпрос обаче би било лишено от смисъл, защото по един и същ правен въпрос не може да бъде образувано повече от едно тълкувателно дело. Не е лишено от смисъл обаче изискването на чл.292 ГПК в този случай производството по делото да бъде спряно, защото в противен случай отделният състав на ВКС би се оказал в положението на постановил окончателен съдебен акт при наличие на противоречива практика по разрешен в този акт въпрос. Така съдът, призван да защитава законността, би създал с акта си предпоставки за нарушаването ѝ, доколкото последвалото задължително тълкуване може да е различно от възприетото в решението по конкретния спор. Немислимо е законодателят да е санкционирал подобна възможност, поради което следва да се приеме, че на основание чл.292 ГПК съставите на ВКС са длъжни да спрат производството по делото, не само когато самите те са констатирали противоречие в практиката на ВКС и са сезирали съответното общо събрание, но и когато това сезиране вече е осъществено от друг състав.

От изложеното следва, че първоинстанционният и въззивният съд не могат да спират производството по делото при образувано тълкувателно дело пред ВКС по правен въпрос, който е от значение за спора, с който са сезирани. Единственото основание за спиране на съдебно производство при образувано тълкувателно дело е в разпоредбата на чл.292 ГПК вр. чл.229,ал.1,т.7 ГПК, а тя не е приложима извън касационното производство. Аргумент за това е не само систематичното място на разпоредбата, но и естеството на конституционно уредените функции на ВКС. Това е единствената съдебна инстанция в страната,

която е натоварена с осъществяване на правомощия по уеднаквяване на съдебната практика и осигуряване на точното и еднакво приложение на закона от всички съдилища (чл.124 от Конституцията на Република България). Затова тя трябва да отстрани противоречията между практиката на своите състави на общо събрание на всички съдии от съответната колегия (колегии) и преди да стори това, не може да приключи производството по конкретния висящ пред нея спор. Именно поради това състав на ВКС може да се позове на основанието по чл.292 ГПК и да спре производството пред себе си, но не може да спре производството пред себе си първоинстанционният или въззивният съд.

Относно етапа от касационното производство, в който състав на Върховния касационен съд постановява спиране поради образувано тълкувателно дело по обуславящ спора въпрос, следва да бъде съобразено разрешението, дадено с Тълкувателно решение № 2 /28.09.2011 г. на ОСГТК на ВКС по тълкувателно дело № 2/ 2010 г. Съставът на ВКС е длъжен да спре производството по касационното дело, преди да вземе решение за допускане или недопускане на касационното обжалване. Това е така, защото преодоляването на противоречието ще бъде от значение за изхода на първата фаза на касационното производство. В случаите, когато противоречивата практика е формирана или е станала известна след постановяване на определението по чл.288 ГПК за допускане на касационно обжалване, искането по чл.292 ГПК може да бъде направено, съответно производството да бъде спряно във втората фаза на касационното производство, най-късно до постановяване на решението по чл.290 ГПК.

Разпоредбата на чл.292 ГПК се отнася до тълкувателни дела, образувани въз основа на сезиране на общото събрание от отделен състав на ВКС. Искане за издаване на тълкувателно решение могат да правят обаче и други органи (чл.125 от Закона за съдебната власт - ЗСВ). Когато по тези искания бъде образувано тълкувателно дело пред съответното общо събрание, отделните състави на ВКС са изправени пред хипотеза, идентична с тази по чл.292 ГПК, доколкото висящият пред тях правен спор е обусловен от въпроса на тълкуване. Поради това и в този случай производството по конкретното дело подлежи на спиране при аналогично приложение на чл.292 ГПК, но само от състави на ВКС, а не и на съдилищата по същество.

Не могат да се почерпят аргументи против това разбиране от обстоятелството, че съдилищата от по-ниска степен ще бъдат изправени пред необходимостта да преценят кое от две противоречащи си решения на ВКС разрешава правилно обуславящия въпрос. Тази хипотеза е мислимо да се осъществи не само когато има образувано тълкувателно дело, но и когато са налице две противоречащи си решения по чл.291 ГПК, без съответното общо събрание да е сезирано за отстраняване на противоречията. Няма съмнение, че в тези случаи съдилищата по същество не биха могли да спрат производството пред себе си – те не могат да откажат да решат спора (чл.2 ГПК), а наличието на противоречива практика не е визирана в ГПК като основание да се десезират (временно или окончателно). Без значение е и обстоятелството, че е възможно решението на въззивния съд да не подлежи на обжалване. Това е въпрос на законодателна политика, а щом законодателят не е създал в тази хипотеза основание за спиране на производството, такова основание не може да бъде обосновано по тълкувателен път.

По втория въпрос:

Практиката не е единна относно това, подлежи ли на обжалване определението на състав на ВКС за спиране на производството, поради образувано тълкувателно дело пред съответната колегия (колегии) на ВКС по въпрос от обуславящо спора значение. Не е единна практиката и относно това дали в определението за спиране трябва да се съдържа указание дали то подлежи на обжалване.

Някои съдилища считат, че определенията подлежат на обжалване с частна жалба пред друг тричленен състав на ВКС в едноседмичен срок от съобщението по съображения, че са преграждащи.

Други съдилища поддържат становището, че определенията са необжалваеми.

Общото събрание на съдиите от гражданска и търговска колегия счита за правилно второто становище.

Спирането на производството по конкретно дело от отделен състав на Върховния касационен съд при условията на чл.292 ГПК е пряка последица от правомощието му да сезира съответното общо събрание с искане за издаване на тълкувателно решение по противоречиво разрешаван правен въпрос. В практиката няма колебания, че преценката за наличие на противоречива практика от състав на ВКС, който сезира общото събрание, не подлежи на контрол от друг състав на същия съд. Само съответното общо събрание може да прецени дали има основание за отклоняване на искането, ако приеме, че предпоставките за издаване на тълкувателно решение не са налице. Актът по чл.292 ГПК обаче има единна същност. Той не може да не подлежи на обжалване в частта относно сезиране на общото събрание, а да подлежи на обжалване в частта за спиране на производството по конкретното дело. Същото важи и когато съответният състав е постановил само спиране поради това, че общото събрание вече е сезирано от друг състав. И в този случай спирането е законна последица от преценката за наличие на противоречива практика на състави на ВКС по релевантен въпрос, а контролирането на тази преценка е в компетентност единствено на съответното общо събрание, до което въпросът е отнесен. Да се допусне обжалване на постановено от състав на ВКС определение за спиране, би означавало да се допусне контрол на неговата преценка за това дали изведените от жалбоподателя правни въпроси, които са включени в предмета на тълкувателното дело, са обусловили изводите на въззивния съд. Това би довело, макар и косвено, до контрол от другия състав върху преценката за наличието на предпоставките за допускане на касационно обжалване, което би противоречало на необжалваемостта на определенията по чл.288 ГПК.

От приетото по първия въпрос, че съставите на ВКС спират производството по делото, когато разглеждат въпрос от обуславящо спора значение, предмет на разглеждане по тълкувателното дело, на основание чл.292 ГПК, следва извод, че приетото с т.5 от Тълкувателно решение № 1 /17.07.2001 г. по гр.д. № 1 /2001 г. на ОСГК на ВКС разрешение, че определенията за спиране подлежат на касационно обжалване като преграждащи производството, не намира приложение по отношение на определенията на ВКС за спиране на касационното производство на основание чл.292 ГПК. Тълкувателно решение № 1/17.07.2001 г.

е прието за тълкуване на правната уредба в ГПК от 1952 г. (отм.), в който не се съдържа разпоредба със съдържанието на разпоредбата по чл.292 ГПК от 2007 г..

Следователно определенията на ВКС, с които производството по делото се спира до постановяване на тълкувателно решение по обуславящ въпрос, не подлежат на обжалване пред друг тричленен състав на ВКС и указание за това следва да бъде дадено в самото определение.

По изложените съображения Общото събрание на съдиите от гражданска и търговска колегия на ВКС

РЕШИ:

1. При образувано тълкувателно дело пред Върховния касационен съд по обуславящ правен въпрос производството по висящо дело може да се спира само в касационната инстанция на основание чл.292 ГПК, а не и във въззивната и първата инстанция.

2. Определенията на състави на Върховния касационен съд за спиране на касационното производство поради образувано тълкувателно дело пред ВКС по въпрос от обуславящо за спора значение не подлежат на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Гражданска колегия:

КРАСИМИР ВЛАХОВ

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Търговска колегия:

ТАНЯ РАЙКОВСКА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

на ОТДЕЛЕНИЯ: ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА.....

ТАНЯ МИТОВА.....

ТАТЯНА ВЪРБАНОВА.....

ПЛАМЕН СТОЕВ.....

БОЙКА СТОИЛОВА.....

ДАРИЯ ПРОДАНОВА.....

ЧЛЕНОВЕ:

1. РОСИЦА КОВАЧЕВА.....	31. АЛБЕНА БОНЕВА.....о.м. т.2
2. ЛИДИЯ ИВАНОВА.....	32. СВЕТЛА ДИМИТРОВА.....
3. ЖАНИН СИЛДАРЕВА.....	33. БОНКА ДЕЧЕВА.....о.м. т.1
4. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА.....	34. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА.....
5. ВАНЯ АЛЕКСИЕВА	35. ЖИВА ДЕКОВА.....
6. ТЕОДОРА НИНОВА	36. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА.....
7. НАДЯ ЗЯПКОВА.....	37. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....
8. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА.....	38. ТОТКА КАЛЧЕВА.....
9. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА.....	39. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....
10. СТОИЛ СОТИРОВ.....	40. ВАСИЛКА ИЛИЕВА
11. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....	41. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА.....
12. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА.....	42. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....
13. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ.....	43. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
14. СВЕТЛА ЦАЧЕВА.....	44. ОЛГА КЕРЕЛСКА.....о.м. т.1
15. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ.....	45. ЗОЯ АТАНАСОВА.....
16. ЛЮБКА БОГДАНОВА.....	46. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ.....
17. РАДОСТИНА КАРАКОЛЕВА.....	47. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....о.м. т.1
18. ВЕСКА РАЙЧЕВА	48. БОРИС ИЛИЕВ.....
19. МАРИЯ СЛАВЧЕВА.....	49. БОНКА ЙОНКОВА
20. ЗЛАТКА РУСЕВА	50. БОЯН ЦОНЕВ.....о.м. т.2
21. ДИЯНА ЦЕНЕВА	51. ИРИНА ПЕТРОВА.....
22. МАРИЯ ИВАНОВА	52. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА.....
23. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....	53. РОСИЦА БОЖИЛОВА.....
24. МАРИАНА КОСТОВА.....	54. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ.....
25. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....о.м. т.1	55. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ
26. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....	56. КОСТАДИНКА НЕДКОВА.....
27. МАРИО ПЪРВАНОВ.....	57. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА.....
28. ЕМИЛ МАРКОВ.....	58. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА.....
29. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА.....	59. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА.....
30. ЕМИЛ ТОМОВ	60. ЛЮБКА АНДОНОВА

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

по т.1 от ТР № 8/2013г. на ОСГТК на ВКС

По първия въпрос, считаме че при образувано тълкувателно дело пред ВКС, както ВКС, така и първата и въззивната инстанция имат правомощие да спират производството по делото, когато разглеждания правен въпрос е от обуславящо спора значение. Основанието за това е чл. 229, ал.1 т.7 във вр. с т.4 ГПК, във вр. с чл.292 ГПК. Действително нормата на чл. 292 ГПК е в глава XXII „Касационно обжалване”, но от това не следва, че е неприложима от другите граждански съдилища. Разпоредбата на чл.229,ал.1,т.4 ГПК задължава всички съдилища, които разглеждат гражданско дело да го спрат, ако в същия, или в друг съд се разглежда дело, решението по което ще има значение за правилното решаване на спора, а т.7 от същия текст – в случаите, изрично предвидени в закона. Такова предвиждане се съдържа в нормата на чл. 292 ГПК.

Производството по тълкувателно дело, независимо дали е образувано по чл. 128 ЗСВ, или на основание чл. 292 ГПК е съдебно производство, което както другите дела приключва с решение. С него в резултат на тълкуване се определя точния смисъл на определена правна норма, с приложението на която е свързан правният въпрос. Даденото разрешение представлява абстрактно правило за поведение, което заедно с тълкуваната правна норма има задължителен характер за съдилищата. Приложението му обуславя разрешаването на конкретни правни спорове във всички случаи, в които съдилищата прилагат тълкуваната правна норма. Когато с тълкувателното решение се дава отговор на правен въпрос, от който зависи правилното решаване на висящото дело пред първата, или въззивна инстанция, обусловеното дело следва да се спре, съгласно разпоредбата на чл. 229, ал.1 т.4 ГПК. Законът в този случай не определя какво трябва да бъде обуславящото дело, не изисква то да е по индивидуален правен спор. Сходна хипотеза на обусловеност съществува и от решенията на Конституционния съд на Република България, в който случай е предвидено спиране на гражданските и търговски дела на основание чл. 229, ал.1 т.6 ГПК. Отправяне на запитване до Съдът на Европейските общности за преюдициално заключение също е основание за спиране на висящото дело, по което е направено, съгласно чл. 631 ГПК. Именно отчитайки спецификата на преюдициалното дело, което може да е и тълкувателно, образувано по чл. 292 ГПК, или по чл. 128 ЗСВ, законодателят в новия ГПК е уредил и още едно основание за спиране в чл. 229, ал.1 т.7 ГПК – в изрично предвидените случаи в закона. В хипотезата на чл. 292 ГПК е предвидено изрично спиране на делото от ВКС, а нормата на чл. 229, ал.1 т.7, във вр. с т.4 ГПК е основанието за спиране на делото от първата и въззивна инстанция.

Принципът на законност, постановен в чл. 5 ГПК важи за всички съдилища, които прилагат този кодекс. Както спирането на производството по касационно дело от състава на ВКС до постановяване на тълкувателно решение по обуславящ въпрос, е предпоставка за правилното прилагане на тълкуваната правна норма, така и останалите съдилища, които прилагат същата правната норма следва да имат правомощие да спират производството по делото. Това е особено важно за дела които имат за предмет граждански иски с цена под 5000 лв. и търговски дела с цена под 10 000 лв., въззивните решения по които съгласно чл. 280, ал.2 ГПК не подлежат на касационно обжалване. Ако тези дела не се спрат, даденото от ВКС разрешение на правния въпрос с тълкувателното решение не може да бъде съобразено от въззивната инстанция, а същевременно страните по такова дело нямат друг път за защита. Възможността за спиране на делото на основание чл. 229, ал.1 т.1 ГПК не разрешава този проблем предвид нормата на чл. 231 ГПК и обстоятелството, че разглеждането на тълкувателните дела обикновено продължава повече от шест месеца.

Спирането на висящите дела от инстанциите по същество – първа и въззивна, решаването на спора, който е обусловен от разрешаването на правния въпрос, предмет на тълкувателното дело би обезпечило еднаквото прилагане на закона спрямо всички и реализиране на функцията на ВКС по уеднаквяване на съдебната практика. Чрез спиране на делата само от ВКС до постановяване на тълкувателно решение по обуславящия правен въпрос няма да се постигне преодоляване на противоречивата съдебна практика, а напротив. Продължаването на висящи дела, разрешаването на спора по които зависи от същия правен въпрос, който е предмет на тълкувателно решение, образувано поради наличие на противоречива съдебна практика, еднакво задължителна за долните съдилища и влизане в сила на решенията по тях, които не подлежат на касационно обжалване на основание чл. 280, ал.2 ГПК ще има за последица не еднакво прилагане на закона и след сезиране на ОСГК, ОСТК или ОСГТК на ВКС, което е нежелан резултат.

Бонка Дечева
Гълъбина Генчева
Веселка Марева
Олга Керелска